

Партин ленинск политикин диилврмүд

Советск олт-амтн Октябрьск революцион 40-ч джилдин дб-нинг темдглрч ик брмджджгяр белдвр кеджәнә. Эн цагин эргид мана орн-нуттг ик болн алдр нертә хаалгяр йовдз дабв. Энүнә энъ-зах уга ик газртн урдн үзгәдг уга гүүнәр болн делгүгяр социальн-экономическ хуврлт гарв. Ард хоцрдж үлдсн аграрн

Алдр хуврлтс

Советск Союзин күцсн агьу ик диилврмүд—Коммунистическ партин ленинск политикн хаджилгьт уга күцәдг йовчн ашн болджана. Партин политик гисн марксизм-ленинизмг көдлмштән күцәдгн мөн. Энүнә девснгднн научн медрл тәвгднә, олт-амтнә сән гисн ухан-седклн, күцврнн дахдж, тедрә гол сәәгынн хәәнә. Марксизм-ленинизмг үзүдәг кевәр көдлмшт олт-амтн партин политикн гол үндсн мөн, консерватизм болн косность гаргьгьлнә тер күчтәгяр ноолда кедж, амтнә джиргьл-бәәдләс болн советск обществн болн цуг социалистическ лагерн бслтин нектәрәс иштә гарч йовх шин тоотн дасдж тоолдн.

Ленинизмд чик ухан-седклн тәвсн төләдн мана парть кезә чиги диллж йовснн, диллә чиги йовна. Социализм тосхлг кехмн гидж гарсн ленинск

орн-нуттгн ормдагьу ик күчтә социалистическ орн-нуттг үзүв. Энүнә эдлврт амтн сән индустри, бдән бслтә, икәр машин олт-амтнә көдлмш кедг селәнә эдл-аху, бмн нүүрт гарсн социалистическ культур бәәнә. Нарт делкәд болдхаж үзүдвр мүднн йовулт мана орн-нуттг бдгә цигт девшгч бмәгьән күргдз бәәнә.

дустриализац болн электрификац келгьг, селәнә эдл-аху коопераци негдүлхиг, культур революци кехиг темдглсн болд.

Ленинә темдглсн эн зура советск олт-амтнә омгинн бдлүлдж, делкәд терүнлә дунь-цүлм юмн урдн үзгәдг уга, делкән туудж туургсн йовлмүд гаргьлгьт бгв. Социализм тосхлг кех, күмн йовдз үзәд уга болн амр бш хаалгяр Коммунистическ парть советск олт-амтнн гардж, уралан йовсн болд. Ленинә заавр гардвр авч мана парть, советск экономикн девснгднн девснгднн гидж күнд индустри хурдар тосхлгнә зура күцәсн юмн.

Эн хаалгярн йовад СССР агьу ик диилвр күчв. Промышленн продукция кемджәнә ода болхла, 1913 джилд бәәснлә дунь-цүлхлә, 30 холван даву бсв, машин келгьяр болн

Производствн кемджгярн турунд гарсн деерән, техникн кирцәгьярн чигн советск промышленность ода бийн нарт делкәд турун ормсн негинь эдлжәнә. Мана орн-нуттг нарт делкәд хамгнн турун болдз атомн электростант тосхсн тодрха темдгә болсн, делкәд негнн гиджәх синхрофазотрон гидт атомн ик машин ода кедж гаргьсн бәәнә, дакад болхла, нарт делкәд хамгнн ик гидро-турбин болн амтн эбдд самолетс кедж гаргьжәнә.

Социалистическ промышленность бсгьгднән диилврмүд күцсн төләдн мана парть селәнә эдл-аху бдгә цагин күчтә техникәр асгдз чадв. Одгә цагт болхла колхозмудн болн совхозмудн газрт күс-дундур сай даву трактормуд, кбдджз йовна (15 мөриң чидлгә трак-

Партин XX хургин шииврмүд күцәлгьн

Одгә цагин бәәдл болхла партин политикн КПСС-н XX-ч хургин тууджлч шииврмүдәс йилгьдрәжхмн болджана. Коммунизм тосхлгнә ленинск зура тер шииврмүдт цаарандн делгрдз батлгв.

XX-ч хургин шииврмүдәр гардвр авч, коммунизм тосхлгнә теорин болн көдлмшин партин Центральн Комитет ленинск кевәр йилгьдз күцәдз йовна. Обществн бслт ягьдз болдз йовчн туск диг-

турмудар тоолхла), ббрхн 380 миньгьн комбайнмуд болн нань чигн сән шин машин бәәнә. Советск крестьян улс эврәнн бәәдл-джиргьлән социалистическ шин кевәр тосхдз йовчәнә. Ленинск кооперативн зурагьяр келсн колхозн тосхлгт хуучн селәднн унь-джитхәрн оньгдарудж хуврв, селәнә эдл-ахун производителн чидл бсдз-бргдхднн сарулик хаалгь секдз бгв.

Коммунистическ партин гардврәр культурун революци мана орн-нуттгт кедг, энүнә ашннә науц, искусство, олт-амтнә эрм-сургьул нецгдз бсв. Тингәд, партин политик мана орн-нуттгн хаджилгьт уга уралан көдлгә авч йовна, экономикн болн культур делгрүлгьнд улм шин диилврмүд тетгдз бәәнә.

авлгьн 26 процент бсв. Эн кевәр парть селәнә эдл-ахун эдл-уш гаргьлгьнн бсгхн төлә ноолдз йовна.

Селәнә эдл-ахун күч-көлчәрин патристическ джисгьяр болн бдр болгьн үзгәдз бәәх йовдлмудар тушг авч, олт-амтнә омгинн бдлүлгч ним твр мана парть тәвб-ббрхн джилмүднн эргид амн болгьнә тоод мах, үс, тос гаргьлгьяр США-г көбдз күчхмн-гисн. Эн тәвгдсн твр гингн твр бшн, энүг күчәхигн кертг гүдждз көдлгьн, сән кевәр эдл-аху-гьн олт-амтнн кертгә. Болв эн твр күцәдз болт твр, күцәдз чигн чадхлн.

Мана орн-нуттгт кедгдз, күцәдгдз бәәх тоот олт-амтнә төлә кеддәжәнн. Советск олт улс элвг бдмгтә, махта, үстә бәәхн, эдн сән хувц-хунрта, бәәдү сарул гертә болхнн тбл мана парть оньг-килм-тәвж, көдлмшән кеджәнә.

Джил ирвас СССР-н күч-көлчәрин бәәдл-джиргьлнн ясрад, бдлгәд йовна. Көдлмшч улсн авгд үн-шаньгн 1956 джилд болхла, 1913 джилд авчаснлә дунь-цүлхлә, 5 холван шаху бсв, күч-көлчәрн крестьян улсн олз орун—6 холван даву бсв. Суулн цагт болхла ним ик чинртә төрмүд бас күцәдз: Пенсий индүлгьн, багь үн-шаньгтә көдлмшчирин болн үзүл цергләчирин авчасн джалвнн индүлгьн, көдлмшнн үн-шаньгасн авгд науг тоолдз авгд джалвнн кирцәнн бдлүлгдлгьн, суббог болн сән бдрмүдн бмн бдрнн көдлмшнн бдрнн хасгдлгьн, дундин школмүдт болн ах сургьулнн завендуст сургьул сурхларншаньд мбньг бгьлгьн уруулгьн болн нань чигн. Эн тоотин ашннә советск брч-бүл болгьн үзгдәнә. КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмуднн Совет одахн шилд, 1958 джилн январин 1-шинә авн колхозникуднн, көдлмшчирин болн үзүл цергләчирин эдл-ахугьс селәнә эдл-ахун эдл-уш госуларствд эркан уга орулдж бгьлгьн уруулахмн гисн тогтар авчхв. Советск олт сән олт-амтнә бәәдл-джиргьлнн ясрхд эн бас ик чинртә ил меддгдәнә.

Амтн бәәдг гермүд тосхлгн делгү икәр кеддз йовна. КПСС-н XX-ч хургин хбдт бийдн эн тосхлг, урдн, кезәд чигн болд уга хурдар кеддз йовна.

Эн джилнн зуг турун брәлднн амтн бәәдг гермүд тосхлгн 36 процент бсв, эн цагин эргид 9 сай квадратн метр зәйтә амтн бәәдг гермүд тосхлгн. Ода күцәдгдз йовх тавн джилнн зурагьяр болхла, дундинәр тоолхла, 20 минут болгьн тосхлгнә конвейерәс 40—50 пәртгә тавн давр нег гер кеддз гарад бәәхмн гидж тоолдсн бәәнә.

СССР-н Министрмуднн Советд бәәх Центральн статистическ управлень, 1957 джилнн турун брәлднн олт-амтнә эдл-ахун госуларствнн зуран күчәврин дигнн тускар соньсхвр кев. Тер дигнь мана Төрскиң чидлн, аргь-күчнн бсдз йовчиг шинәс герчлж бәәнә, социалистическ экономикн болн советск олт-амтнә бәәдл-джиргьлнн кирцәнн итклтә кевәр уралан йовдз йовхн меддгдәнә.

Советск Союзин дотр-дундин бәәдлнн болн тер мет нарт делкә дунд эдлгдз ормнә зогслан угагьяр батрад йовна. Мана парть болн правительств нарт делкән бәәдлнн тагт-күчр болдгнн уруулхар, делкән цуг олт-амтнә ин-ини-цигьгү кевәр бәәхнн төлә цурхлан угагьяр ноолдз йовна. СССР-н газдинн керг-төрнн политикн, төвкүнн бәәц-хәхәр седхәдг цуг олт-амтнн халуан күндлж, доньндж йовчәнә. Эднд болхла мана орн-нуттг төвкүнн бәәлгьнә болн прогрессн эрки чидлнн болджана.

Партин ни-негн эвдршго

Коммунистическ партин йоста ленинск, олт-амтнә ухан-селклә ирлцдәжә политикн цуг делгү күчвртә болдз, капиталистическ системлә төвкүнн дбрләд келгьнн, олт-амтнә бәәдл-джиргьлнн кирцәнн бсгьднн дилвр тетгдз бәәнә. Эн тоот дилвр парть күддз йовчнн учрн парть ни-ини-цигьгү, негн болдгнн, ленинск сургьмджла ирлцдз эс бәәдг догматизм болн начетничеств гаргьд улсла, олт-амтнәс, эднә бәәдл-джиргьләс хагьдз одсн йовдл үзүлдг улсла мбнькинн ноолда кедж йовснд бәәнә. Ленинск хаалгяр йовдз йовчхасн, ленинизмәр заавр авч XX-ч хургин гаргьсн, мана парть збвгтә деерән нарт-делкән коммунистическ джисән збвгтә гисн, партин гол татясн күцәдз йовчхасн хаджилгьяр седлгднн парть күчтә харү бгнә.

КПСС-н ЦК-н июльск Пленум, Маленковнн, Кагановичнн, Молотовнн антипартийн багиг иткләд, кү-цокдз тарав. Эдн партин болн госуларствнн гардврнн эздлж авад, партин политикн оньгдарулхар йовснн. Партин болн орн-нуттгн джиргьләс салдхасн, коммунизм тосхлгнә теорин болн көдлмшнн халхар догматизм гаргьцхадг улс тедр болджана. Эн багд орлцдз йовчхасн улс

(Чиглгьн 3-ч халх).

залврнн бмнәс троцкистр, зинovieвчир, бухаринчир болн нань чигн капитулянтр чаньгь буржулгь кеддәдз, олт-амтнә үзүдгч күчнн эс иткдгнн үзүлцхәсн. Эн оппортунистрнн цугтагьнн хамхлдж тарагьад, алдр ленинск туиг парть харсдз чалсн болдз. Бийн ленинск хаалгьс хаджилгьхәр седхәдг улсла парть ода чигн аврлгт угагьяр ноолда кенә.

кМана олт-амтнә дбчн джилнн эргид йовдз давсн хаалгьн—алдр ноолдана болн дилврнн хаалгь болджана. Ард хоцрдж үлдсн орн-нуттг, дакад болхла ддәгьяр хамхрлж эвдрснә хбдт бийднн болн капиталистическ орн-нуттгуд дурго болдхажан үзүлдж, эргүлдж бсдлж бәәсн цагт, социализм тосхнә гисн гиннн керг бәәсн бш.

Хаана Арәсән эдл-ахун бдгә цагин производствн машингяр Ангьл-дорхнн дөрвн холван муугьяр, Германия-дорхнн тавн холван муугьяр, Америк-дорхнн арнн холван муугьяр тетгьлгьтә бәәсн. Промышленн производствн кемджгьяр болхла Арәсә США-с арнн дөрвн холван, Германияс зургьан холван, Ангьлс дөрвн дундур холван ард үлдсн бәәснн.

Болв Советнн йосн тогтсна турун бдрмүднн бичсн "Мана эн бдрмүднн ах төрн" гидг стәвдана В. И. Ленин, Коммунистическ партин эркан уга күцәхәр бәәх төринн заахларн "Арәсә урдг цагт угагә, чидл-күчнн уга бәәдгнн уруулдз, агьу күчтә болн элвг-бәәнн кехиг ягьад болв чигн күч бидн" гидж ишдз бичсн юмн.

Эдл-ахугьярн ард хоцрлж үлдсн Арәсәд бмн нүүрт гарч йовх социалистическ орн-нуттг хуврүлхнн туск научн зура Ленин ухалдз, тоолдз гаргьсн. Эн зурань орн-нуттг ин-

металл гаргьлгьяр болхла—180. холван. Орн-нуттгт электрификац келгьяр агьу ик диилвр бәрдз. Советнн йосна джилмүднн эргид электр-энерг гаргьлгьнн зун холван бсв.

Мана Төрскиң бәәдлнн тәвгдшго кевәр хуврв. Энүнә хамгнн хол гисн шугьусднн чигн күчтә индустриальн район гарв. Улгүринн келд, Сибирь авад хәәнә. Урд цагт энүнд промышленность шинкән эклдз йовсн болхла, ода Красноярск крайд бәәх күнд промышленностинн гаргьд эд-таврнн кемджәнн революцион бмнн цагтә дунь-цүлхлә 131 холван, Новосибирск областьд—384 холван бсн бәәнә. Сибирин болн Дальн Востокнн райондар Октябрьск революцион урдг цагт хар металлург төрүц уга бәәсн болхла, 1956 джилд энд 4,5 сай шаху тонн болд-цб кедж гаргьдснн, энн болхла урдн цуг хаана Арәсәд гаргьлгь болд-цбгьәс ик бол.

Эврәннн келсн үгүмдинн негиднн Ленин "Талин госуларствснн көбдз күцәд давдз гаргьлгьн бидн тедрә сананд оршго кевәр хурдар кедж чад бидн"—гидж келсн болд. Ленинә эн бмнәснн таадж медсн ода күндз йовна. Мана промышленностинн уралан бсдз-бргдлжлгьнн капиталистическ ах орн-нуттгуд келдгәд дунь-цүлхлә, тавн-долан холван хурдар болдз йовна. Улгүринн келд, тавлгч тавн джилнн зура күцәлгьнә ашднн СССР-т болд-цб гаргьлгьнн 18 сай тонн бсснн. Иим тоота дсгьг күчхнн кергт, Ангьл 63 джилд күләснн. Экономическ бслтәрн СССР кесг капиталистическ госуларствснн ардан үлдәчкн болд, промышленнн производствнн кирцәгьярн болхла нарт делкәд хойрлгч орн-нуттг болдз орм эздлжәнә.

гнн гүүчир йилгьдз медлж авад, олт-амтнә дамшлт болн седвәринн тушд, көдлмшнн хуучсн янз болн эв-аргьнн збргтәгьяр хамхлад, керг уга болсн, цагьн давсн тоотнн хооран хаяд, болгьснн давулдог күцәдгз збвгтә төрмүднн ЦК тәвнә.

КПСС-н ЦК-н седвәрәр промышленностнн гардгьнн унь-джитхәрн оньгдарулгдз, энүг гардгьднн шин, сән янз олт-амтнә кеддз бәәнә. Эн оньгдарулгь келгьн, урдн олзгдәд уга агьу ик чидл-күчнн гаргьдз авч, эдл-ахун социалистическ системнн агьу ик чинртә болдгнн сәәнә олзгдәд бгчәхнн совнархозмуднн көдлмшнн турун бдрмүд үзүлджәнә.

Селәнә эдл-аху брглжүлдж бсгхнн төлә КПСС-н ЦК суулнн джилмүдт делгү ик көдлмш темдлгь күцәв. Терн болхла селәнә эдл-ахун продукц гаргьлгьнн колхозник улс бийсәднн олз-ору авдгнн индүлгьнн, колхозмүдт болн совхозмүдт зура келгьнә дигларг хуврүлгьнн, 35 сай даву гектар эмгн болн эмгншсн газр хагьлгьнн болн нань чигн.

Келдсн тоот, селәнә эдл-ахун күч-көлчәринн шунлгнн бдлүлдж, тодрха диилврмүд бгв. Нидн джил болхла мана орн-нуттг урднн кезәд чигн авад уга ик буудл хуралд авч, 1955 джиллә дунь-цүлхлә, буудл бдлгдгнн нег сай пуд таву бгв. Селәнә эдл-ахун тавлан чйгнн культур хуралд авчлгьн бас бсв. Малин тонь бсв, малас авгд эдл-уш иквд. Зуг ганьхн джилнн туршарт (1956 джилнн июлин 1-шинн авн 1957 джилнн июлин 1-шинн күртл) колхозмуднн болн совхозмуднн бод малин тонь 3 сай, гахасн—5 сай 300 миньгьн, хбд болн ямәдн—4 сай 900 миньгьн толгьа бсв. Эн джилнн турун брәлднн мах гаргьлгьн 30 процент, үс саадж

Парти Ленинск политикин диилврмүд

(Чилгчнь. Эклцнь 2-ч халхд.)

Орн-нутгт гарчах шин йовдл-
бәәллиг, советск улсин шун-
мгъа агъу икәр бөсиг үзц-
хәл уга, кәдлмшин хуучрсн
янзс болн эв-аргъиг бәәл-
гъад бәәхми гидж зүткцхäv.
КПСС-н XX-ч хургин шиид-
врмүдәс иштәгъәр кегддж
йовх кәдлмшиг эдн бурушул-
цахав.

Эн антипартийн баг парти
өмнәс ноолда келгъндән фрак-
ционн эв-аргъар, нуувчинәр
парти ни-ниицнъгъу, эвд-
хәр йовсмн. Ленинск зааврла
ирлцдж эс бәәхин учрар
КПСС-н ЦК-н Пленум нег дуу-
гъар Маленковин, Каганови-

чин, Молотовин болн теднлә
негдсн Шепиловин антипар-
тийн фракционн багиг буру-
шагъад, чанъгъ гидг цоклгъ
өгв.

Партъ бүклдән, советск
олн-әмтн цугтан КПСС-н
ЦК-н июньск Пленумин шиид-
двриг зөвшәрв. Парти ни-ни-
ицнъгъу бәәдгин, XX-ч хургин
тедглсн парти политикин
гол татасна өмнәс гаран
өргхәр седцхәсн фракционер
улс чанъгъ гидг хәрү авц-
хав. Эн тоот цугтан комму-
низм тосхлгънур ленинск
хаалгъар диилвртәгъәр уралан
йовхиг манд өгх.

Е. КУСКОВ.